

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Fibromyalgie u pacientů s funkční poruchou hybnosti – subjektivní kognitivní symptomy a kvalita života související se zdravím

Autor: Bc. et Bc. Petra Chmelíková

Vedoucí diplomové práce (DP): MUDr. Tereza Serranová, Ph.D.

Konzultant práce: doc. Mgr. et Mgr. Tomáš Nikolai, Ph.D.

Předložená diplomová práce se zabývá vysoce aktuálním a výzkumně relevantním tématem, které má jasný přesah a praktickou aplikovatelnost v běžné klinické praxi. Práce vznikala pod záštitou Centra extrapyramidových onemocnění Neurologické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice, jež je předním českým pracovištěm nejen v oblasti klinické péče, ale i ve výzkumu funkčních poruch hybnosti (FPH).

Autorka si v diplomové práci stanovila čtyři hlavní cíle: (a) prozkoumat četnost výskytu fibromyalgie (FM) u pacientů s FPH, (b) porovnat míru subjektivních kognitivních stížností (SKS) mezi skupinami pacientů s FPH bez FM (FPH/FM-) a s FPH s FM (FPH/FM+), (c) analyzovat rozdíly v subjektivně vnímané kvalitě života mezi těmito skupinami a (d) zkoumat vztah mezi SKS a plošnou bolestí u pacientů s FPH.

Po **formální stránce** je práce standardně členěna na teoretickou a empirickou část. Obsahuje celkem 88 stran textu, včetně tabulek, grafů a seznamu literatury, a dále zahrnuje jednu přílohu. Seznam literatury obsahuje orientačně více než 130 titulů, které jsou obsahově relevantní a aktuální. Výhrady mám pouze ke zdrojům uvedeným u měřících nástrojů (konkrétně viz níže). Práce je celkově přehledná, popisy obrázků a grafů odpovídají zavedeným zvyklostem. Práce se zkratkami je zdařilá. Text je psán odborným, přesto čtivým jazykem. Objevuje se pouze minimum překlepů a spíše drobných formálních nedostatků (např. v seznamu literatury je opomenut odkaz na sekci Reference). Navzdory těmto drobným výhradám hodnotím formální stránku práce jako velmi kvalitní.

Teoretická část práce se skládá ze tří kapitol. Nejobsáhlejší je první kapitola, která je věnována funkčním poruchám hybnosti (FPH). Autorka v ní vymezuje terminologii a klasifikaci, zasazuje FPH do širšího kontextu funkčních neurologických poruch a věnuje se také epidemiologii a etiopatogenezi FPH. Vystihuje zde klíčové body vývoje pohledu na tuto problematiku. Dále se zabývá diagnostickým procesem, přičemž zdůrazňuje posun od dříve negativně postavené diagnózy k současnému využívání pozitivních diagnostických kritérií. Kapitola rovněž obsahuje popis klinického obrazu, včetně non-motorických příznaků, které jsou klíčové pro empirickou část diplomové práce. Druhá kapitola je zaměřena na fibromyalgii (FM). Oproti první kapitole je stručnější, ale její obsahová struktura je obdobná, což usnadňuje orientaci v textu. Třetí kapitola se zabývá překryvem mezi FPH a FM, čímž logicky navazuje na předchozí dvě kapitoly. Obsahová struktura teoretické části je logická, poskytuje ucelený přehled problematiky a slouží jako kvalitní východisko pro empirickou část práce.

Empirická část práce je standardně strukturovaná a zahrnuje všechny klíčové části: cíle, výzkumné otázky a hypotézy, metody, výsledky a diskusi. Stanovené cíle jsou jasné, logicky vycházejí z teoretické části a hypotézy jsou formulovány tak, aby bylo možné je statisticky ověřit. Volba statistických testů je přiměřená typu dat a designu studie.

V metodické části autorka popisuje sebesposuzovací nástroje použité k hodnocení příznaků FM (FSQ), kvality života (SF-12) a SKS (QPC). Přestože uvádí odkazy na zahraniční zdroje, chybí informace o českých verzích těchto nástrojů. V případě FSQ je v příloze obsažen záznamový arch anglické verze, avšak není jasné, zda byla k dispozici česká verze, jak vznikla či zda byla validována (byť se vzhledem k diagnostice FM na základě FSQ lze domnívat, že česká verze existuje). U dotazníku SF-12 odkazuje pouze na zahraniční studii,

aniž by zmiňovala český zdroj. V případě QPC se navíc odkazuje na nesprávnou zahraniční práci: uvedené DOI směřuje k validační studii jiného sebesuzovacího nástroje k hodnocení subjektivních kognitivních stížností, nikoli k samotnému QPC.

Volba dotazníku QPC pro tuto klinickou populaci je také předmětem diskuse. QPC byl původně vytvořen pro hodnocení subjektivních kognitivních stížností u seniorské populace, zejména s ohledem na riziko rozvoje Alzheimerovy nemoci (AN). Obsah dotazníku je proto zaměřen na příznaky typické pro raná stadia AN. S ohledem na charakter SKS běžně popisovaných u pacientů s FPH a FM, jak autorka uvádí v teoretické části, by tak bylo vhodnější využít jiné nástroje, například Cognitive Failures Questionnaire či další alternativy.

Z hlediska zpracování výsledků chybí detailnější a přehlednější popis demografických a dalších klinických charakteristik výzkumného souboru, a to jak v celém vzorku, tak v dílčích skupinách (FPH/FM- vs. FPH/FM+). Autorka uvádí pouze zastoupení pohlaví, průměrný věk a typy motorických symptomů pro celý soubor, avšak hlubší popis je klíčový pro kontext získaných výsledků.

U výzkumných otázek 2 a 3 postrádám zahrnutí zdravé, demograficky odpovídající kontrolní skupiny. Autorka si sice klade za cíl porovnat dvě klinické skupiny (FPH/FM- a FPH/FM+), zdravá kontrolní skupina by však umožnila zasadit výsledky do širšího kontextu a zvýšit jejich validitu.

Při prezentaci výsledků pro výzkumné otázky 2 a 3 autorka uvádí, zda byly zjištěny rozdíly mezi skupinami v dotaznících QPC a SF-12, neuvádí však střední hodnoty jednotlivých skupin (v textu jsem je nenašla). Ačkoli je uvedena statistická významnost i velikost účinku (effect size), není zřejmé, mezi jakými konkrétními hodnotami se rozdíly objevují, což je důležitá informace i z klinického hlediska.

Diskuse je zahájena shrnutím hlavních zjištění, na něž navazuje kritická reflexe, srovnání s aktuální literaturou i zhodnocení limitací práce.

Celkově lze říci, že empirická část je přehledně zpracována a přináší zajímavá zjištění. Uvedené nedostatky však do určité míry omezují možnosti hlubšího porozumění výsledkům a detailnější diskusi.

Otázky do diskuse:

- Jedním ze zjištění Vaší práce je významně vyšší prevalence FM u pacientů s FPH ve srovnání s obecnou populací. Jak byste zhodnotila možnosti využití těchto výsledků v běžné klinické praxi?
- Vaše práce se zaměřuje na porovnání dvou klinických skupin (FPH/FM- a FPH/FM+), avšak neobsahuje zahrnutí zdravé kontrolní skupiny. Co Vás vedlo k rozhodnutí zdravou kontrolní skupinu nezařadit, a jak podle Vás tato volba ovlivňuje interpretaci Vašich zjištění a jejich zobecnitelnost?

CELKOVĚ. Bc. et Bc. Chmelíková splnila požadavky kladené na diplomovou práci. Celkově prokázala schopnost pracovat s odbornou literaturou, formulovat výzkumné cíle, strukturovat je do jednotlivých hypotéz, zvolit vhodnou metodiku k jejich testování a v rámci diskuse výsledků kriticky nahlížet také limity studie. S ohledem na vše výše uvedené předloženou DP **doporučuji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení velmi dobře.**

V Praze, 16.1.2025

Mgr. Hana Horáková, Ph.D.
Katedra psychologie
Celetná 20, Praha 1, 116 42
Filozofická fakulta, Univerzita Karlova